

การสูญเสียลูกสูกร การหย่านม และการให้ผลผลิตของแม่สูกร

การสูญเสียลูกสูกร จะเริ่มตั้งแต่ไซตออกจากรังไข่แล้วไม่ได้รับการผสมกับตัวสุจิหมดทุกฟอง ไข่ที่ถูผสมเป็นตัวอ่อนแล้ว บางตัวไม่สามารถจะฝังเกาะผนังมดลูก บางที่ตัวอ่อนก็จะตายเนื่องจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งจำนวนการสูญเสียตัวอ่อนจะมีประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ โดยมากจะตายในช่วง 30 วันแรกของการตั้งท้อง ปกติตัวอ่อนจะฝังตัวเมื่อประมาณ 14 วัน หลังการผสม ดังนั้นในระยะนี้จึงควรเลี้ยงดูแม่พันธุ์ด้วยความระมัดระวัง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน

ตัวอ่อนที่ตายในช่วง 30 วันแรกของการตั้งท้องนั้นยังเป็นระยะที่ยังไม่มีโครงกระดูก ดังนั้นตัวอ่อนที่ตายจะถูกดูดซึมเข้าผนังมดลูก เมื่อเป็นเช่นนี้แม่สูกรจะกลับเป็นสัดอีก ซึ่งในบางครั้งทำให้ผู้เลี้ยงเข้าใจผิดคิดว่าแม่สูกรผสมครั้งแรกไม่ติด แต่ถ้าตัวอ่อนตายหลังการตั้งท้องได้ 30-35 วันจะเป็นระยะที่ตัวอ่อนเริ่มมีโครงกระดูกแล้ว จะไม่ถูกดูดซึมไปในผนังมดลูกเหมือนกรณีแรก นอกเสียจากตัวอ่อนตายเป็นจำนวนมาก หรือตายทั้งหมด แม่สูกรจะขับออกมาหรือที่เรียกว่า แท้งลูก การตายของตัวอ่อนในระยะนี้น้ำในร่างกายนี้อาจจะแห้งหายไป ทำให้ตัวอ่อนมีสภาพเป็นสีดำ เรียกว่า ลูกกรอก (mummified foetus) ซึ่งอาจจะมี 1-2 ตัว ปะปนอยู่กับลูกอ่อนที่มีชีวิตตลอดการตั้งท้อง เมื่อถึงกำหนดคลอดจะถูกขับออกมาเช่นเดียวกับตัวอื่น ๆ สาเหตุของการเกิดลูกกรอกอาจจะเป็นเพราะขาดอาหาร แร่ธาตุ วิตามิน หรือ เกิดจากการติดเชื้อ เช่น เชื้อ พาร์โวไวรัส (parvovirus) และเอนเทอโรไวรัส (enterovirus) หรือที่เรียกว่าโรคมะติ (SMEDI disease)

การตายของลูกสูกรในระยะท้ายของการตั้งท้องซึ่งจะเป็นการตายก่อนการคลอด ลูกสูกรที่ตายจะคลอดออกมาพร้อมกับตัวที่มีชีวิต ซึ่งจะมีลักษณะซากสีดำ มีน้ำใต้ผิวหนังช่องท้องและทรวงอก เนื้อเยื่อของร่างกายจะเปื่อยยุ่ย ลูกสูกรที่ตายแบบนี้เรียกว่า Stillbirth type I หรือ Prepartum deaths สาเหตุอาจเกิดจากแม่สูกรขาดอาหารโปรตีน วิตามินอี และธาตุแคลเซียมในระยะท้ายของการตั้งท้อง เป็นต้น

สำหรับลูกสูกรที่ตายในระหว่างที่ขบวนการคลอดเริ่มขึ้นแล้ว หรือตายในระหว่างการคลอด อาจเป็นเพราะขบวนการคลอดนานเกินไป ลูกตัวที่คลอดทีหลังจะขาดออกซิเจน ถ้าสายสะดือขาดแล้วหรือได้ออกซิเจนไม่พอ เนื่องจากการบีบตัวของมดลูกไปทำให้เลือดไหลเวียนจากแม่ผ่านรกไปสู่ลูกทางสายสะดือไม่สะดวก การคลอดยากหรือการคลอดผิดปกติจะทำให้ลูกสูกรตายระหว่างการคลอดมากขึ้นด้วย ลูกที่ตายในระหว่างการคลอดจะมีลักษณะซากบวมน้ำ มีน้ำสีฟางขาวอยู่ในช่องท้องและทรวงอก บวมน้ำใต้ผิวหนังทั่วทั้งตัว ปอดมีสีม่วงแดงแข็งและชื้น ไม่มีอากาศอยู่ในถุงลมของ

ปอดแสดงว่าลูกสุกรไม่เคยหายใจเลย จะมีอุจจาระของลูกสุกรเปื้อนตามผิวหนัง ลูกที่ตายแบบนี้เรียกว่า Stillbirth type II หรือ Intrapartum deaths จากข้อมูลของการศึกษาฟาร์มแห่งหนึ่งพบปริมาณการตายและสาเหตุการตายของลูกสุกรต่อครอก ดังแสดงใน ตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ลักษณะและปริมาณของการตายของลูกสุกรต่อครอก

ลักษณะ	จำนวน
ลูกกรอก	0.5
ตายก่อนคลอด	0.1
ตายระหว่างคลอด	0.4
ลูกที่คลอดมีชีวิต	10.8
ลูกที่ตายหลังคลอดถึงหย่านม	2.0
จำนวนลูกหย่านม	8.8

ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

การสูญเสียลูกสุกร หลังคลอดถึงหย่านม

จำนวนลูกสุกรเมื่อคลอดมีอัตราอยู่รอดแปรปรวน เนื่องจากปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน นับจากความผิดปกติทางพันธุกรรม หรือ ความผิดปกติของการเจริญพัฒนาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนคลอด ทวารหนักไม่มีรูเปิด (atresia ani) เกิดมาขาหลังสองขาเบะออกจากกัน (splayleg) และเกิดมีอาการสั่น (congenital tremor) ความแตกต่างของน้ำหนักแรกคลอด ก็จะช่วยชี้ให้เห็นถึงระดับการเจริญเติบโต ปริมาณพลังงานที่สะสมไว้และความแข็งแรงเมื่อคลอด

ลูกสุกรที่มีความแข็งแรงอยู่ก่อนแล้ว อาจจะถูกกลืนกลายเป็นอ่อนแอหรือตายได้ เนื่องจากอุบัติเหตุ หรือได้รับออกซิเจนไม่เพียงพอ ในระหว่างการคลอด ในขณะที่ลูกคลอดออกมาใหม่ ๆ ก็จะต้องเผชิญกับการเสี่ยงที่จะได้รับอาหาร หรือน้ำนมจากแม่เพียงพอหรือไม่ ซึ่งลูกสุกรจะต้องมีการต่อสู้กับพี่น้องร่วมครอกเพื่อแย่งชิงเต้านม การต่อสู้จะเกิดขึ้นน้อยเมื่อจำนวนลูกในครอกมีน้อย ตัวแต่เกิดขึ้นมากเมื่อจำนวนลูกในครอกมีมากตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าแม่มีเต้านมที่ดีไม่เพียงพอสำหรับลูกทั้งหมด ลูกที่มีอาการผิดปกติหรือลูกที่มีขนาดเล็กหรือลูกที่อ่อนแอ ก็จะได้รับผลกระทบกระเทือน จากการแย่งชิงเต้านมค่อนข้างมาก นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ให้แก่แม่สุกร และลูกสุกรในการคลอดก็มีผลต่อการตายของลูกสุกรอย่างมาก ในขณะนั้นจะต้องการความอบอุ่น ต้องการการป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับลูกสุกร นั่นคือ การมีช่องคลอดที่ดีมีพื้นคอกที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะและการมีอาหารพิเศษให้แก่ลูกสุกรอย่างเพียงพอ

ปริมาณการตาย และสาเหตุของการตายของลูกสุกรจะแตกต่างกันไปในแต่ละฟาร์ม ขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น จำนวนลูกแรกเกิด น้ำหนักแรกเกิด ความสมบูรณ์แข็งแรง และสุขภาพของสุกรในฟาร์มและมีความสะดวกความเหมาะสม สำหรับการคลอดเพียงพอเพียงใด ตัวอย่าง สาเหตุการตายของลูกสุกรหลังคลอดถึงหย่านม ซึ่งได้ข้อมูลจากการศึกษาฟาร์มแห่งหนึ่ง แสดงไว้ในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 สาเหตุการตายของลูกสุกรที่คลอดมีชีวิต

สาเหตุการตาย	ค่าเฉลี่ยน้ำหนักแรกคลอด (กก.)	จำนวนลูกต่อครอก	เปอร์เซ็นต์ของทั้งหมด
ความผิดปกติทางพันธุกรรมหรือที่มีมาก่อน	1.13	0.2	12
อ่อนแอมากขณะคลอด(ไม่สามารถเคลื่อนไหว)	0.80	0.2	9
อ่อนแอเนื่องจากออกซิเจนไม่พอขณะคลอด	0.81	0.1	6
การถูกทับ ถูกเหยียบ (เป็นลูกที่ปกติ)	1.15	0.4	18
ได้รับอาหารไม่เพียงพอ(ลูกสุกรปกติเมื่อคลอด)	0.91	0.9	43
ได้รับการติดเชื้อ	1.21	0.1	6
สาเหตุอื่น (ถูกกัด ถูกทำร้าย)	1.21	0.1	6

ที่มา: English. และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

จากข้อมูลของฟาร์มที่ศึกษาี้จะมีค่าเฉลี่ยน้ำหนักเมื่อคลอดของลูกที่ตายก่อนคลอดและระหว่างคลอด (stillbirth) เป็น 0.96 กิโลกรัมและลูกสุกรคลอดมีชีวิตทั้งหมด มีน้ำหนักแรกคลอดเฉลี่ย 1.24 กิโลกรัม ลูกสุกรคลอดมีชีวิต ซึ่งตายก่อนการหย่านมมีน้ำหนักแรกคลอดเฉลี่ย 1.0 กิโลกรัม และลูกที่มีชีวิตรอดอยู่มีน้ำหนักแรกคลอดเฉลี่ย 1.32 กิโลกรัม ซึ่งพอจะตั้งข้อสังเกตได้ว่าลูกสุกรที่มีน้ำหนักแรกคลอดน้อย มักจะตาย หรือมีอัตราการอยู่รอดต่ำ ตามปกติอัตราการตายของสุกรตั้งแต่เกิดจนถึงหย่านม จะอยู่ในช่วงประมาณ 6-12 เปอร์เซ็นต์ หรือเฉลี่ยประมาณ 12 เปอร์เซ็นต์

ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักแรกคลอดกับอัตราการตาย

ลูกสุกรที่มีน้ำหนักแรกคลอดน้อยจะเสียเปรียบลูกสุกรที่มีขนาดใหญ่กว่า เพราะสัดส่วนพื้นที่ผิวของร่างกายเมื่อเทียบกับน้ำหนักตัวจะมากกว่า จึงทำให้มีการสูญเสียความร้อนได้มากกว่า และจะตายด้วยความหนาวเย็นได้ง่าย ลูกสุกรที่มีขนาดเล็กเมื่อแรกคลอดจะมีพลังงานสะสมในร่างกายน้อยซึ่งจะทำให้ลูกสุกรปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศที่อุณหภูมิต่ำกว่าระดับเหมาะสมได้ไม่ดี

สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาอีกก็คือ ลูกสุกรที่มีน้ำหนักแรกคลอดน้อย จะเสียเปรียบพวกมีน้ำหนักแรกคลอดมากเมื่อต้องต่อสู้แย่งชิงเต้านม ในช่วงเวลาให้นมแม่จะนอนให้นมเป็นเวลาเพียง 20 วินาที ดังนั้นจึงเป็นการยากสำหรับลูกที่ตัวเล็กจะแย่งชิงเต้านมได้ บางครั้งการต่อสู้จะทำให้แม่สุกร

โกรธได้ แต่ถ้การแย่งชิงเต้านมเสร็จสิ้นเร็วแล้วมีการยึดครองตลอดไปในช่วงเวลาอันสั้นจะทำให้ลูกสุกรมีเวลาเหลือพอที่จะได้รับน้ำนมจากการให้นมในช่วงเวลาที่สั้นมากนัก

จากทุกการศึกษาจะพบความเป็นจริงที่ว่าลูกสุกรที่มีขนาดเล็กเมื่อคลอด จะมีอัตราการตายสูงและบางรายงานแสดงให้เห็นว่า ถ้าน้ำหนักแรกคลอดมีความแตกต่างกันมากจะทำให้อัตราการตายสูงด้วยดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 อัตราการตายของลูกสุกรที่มีขนาดลูกในครอกเท่า ๆ กันกับพวกที่มีขนาดลูกแตกต่างกันเมื่อแรกคลอด

	ความสม่ำเสมอของลูกสุกรในครอก	
	สม่ำเสมอ	แตกต่างกัน
จำนวนครอก	3 2	32
ค่าเฉลี่ยน้ำหนักแรกคลอด (กก.)	1.2	1.2
จำนวนลูกคลอดมีชีวิต	11.3	11.4
ลูกตาย	2.0	3.1
ลูกหย่านม	9.3	8.3
เปอร์เซ็นต์การตาย	17.7	27.2

ที่มา: English และคณะ . 1982. The sow-improving her efficiency.

จะเห็นว่า น้ำหนักแรกคลอด และขนาดครอกของลูกสุกรทั้งสองกลุ่ม มีความคล้ายคลึงกัน แต่ในกลุ่มที่ลูกในครอกเดียวกันมีความแตกต่างกันจะมีเปอร์เซ็นต์ลูกตายมากกว่าพวกที่ลูกมีความสม่ำเสมอ

จากการแย่งชิงหัวนมกันในขณะที่แม่ให้นมลงให้น้ำนมในระยะเวลาอันสั้น จะเป็นผลทำให้ลูกสุกรที่มีขนาดเล็กมีอัตราการตายสูงเนื่องจากขาดอาหาร การแก้ไขที่จะทำได้โดยการทำให้ขนาดของลูกสุกรในครอกเดียวกันเท่ากัน ซึ่งไม่สามารถที่จะทำได้ด้วยวิธีการให้อาหารหรือการคัดเลือก มีบางรายงานการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่า ลูกสุกรครอกที่มาจากผสมข้าม จะมีความสม่ำเสมอมากกว่าลูกสุกรครอกที่เป็นพันธุ์แท้ แม่สุกรอายุมากมีแนวโน้มจะให้ลูกมีขนาดสม่ำเสมอในครอกน้อยลง การแก้ไขที่มีประสิทธิภาพในการทำให้เกิดความสม่ำเสมอในครอกลูกสุกรก็คือ การจัดการให้แม่สุกรคลอดพร้อม ๆ กันเป็นกลุ่ม และให้การสลับแลกเปลี่ยนลูกกัน (cross-fostering) ระหว่างลูกสุกรที่คลอดพร้อม ๆ กัน ซึ่งจะได้ลูกที่มีขนาดเล็กด้วยกันทั้งหมดอยู่กับแม่เดียวกัน และลูกที่มีขนาดใหญ่จะอยู่ด้วยกันกับแม่อีกตัว

ในการสลับแลกเปลี่ยนลูก เพื่อแก้ปัญหาความสม่ำเสมอของน้ำหนักแรกคลอดของลูก จะช่วยลดอัตราการตายของลูก โดยเฉพาะในครอกขนาดใหญ่ และมีน้ำหนักแรกคลอดแตกต่างกันมาก การสลับแลกเปลี่ยนลูกควรทำภายใน 6 ชั่วโมงหลังคลอด หรือในระหว่างการคลอดจึงจะได้ผลที่สุด

ตารางที่ 5.4 ผลของการสลับแลกเปลี่ยนลูกเพื่อให้ลูกภายในครอกเดียวกันมีน้ำหนักแรกคลอดใกล้เคียงกัน

	ครอกปกติ	ครอกที่มีการสลับเปลี่ยนลูก
จำนวนครอก	18	18
จำนวนลูกสุกรคลอดมีชีวิต	10.9	11.0
จำนวนลูกสุกรหย่านม	9.5	10.2
น้ำหนักลูกสุกรแรกคลอด (กก.)	1.3	1.4
น้ำหนักลูกสุกรเมื่อ 6 สัปดาห์ (กก.)	10.5	10.8
เปอร์เซ็นต์การตาย	12.8	7.6

ที่มา: English และคณะ. 1982. The Sow-improving her efficiency.

การหย่านมลูกสุกร

การหย่านมลูกสุกรนั้นสามารถทำได้ตั้งแต่อายุเพียงไม่กี่วันจนถึงอายุ 8 สัปดาห์ โดยปกติแล้วความสามารถในการให้ผลผลิตของแม่สุกรจะวัดจากจำนวนลูกเมื่อหย่านมต่อแม่สุกรต่อปี การหย่านมเร็วย่อมจะเป็นทางหนึ่งซึ่งจะช่วยเพิ่มการให้ผลผลิตของแม่สุกรหรือเพิ่มผลกำไร

โดยทางทฤษฎีจะเห็นว่า การลดอายุหย่านมลง 1 สัปดาห์ จะทำให้จำนวนครอกเพิ่มขึ้น 0.1 ครอก หรือจำนวนลูกสุกรต่อแม่ต่อปีเพิ่มขึ้น 1 ตัว ซึ่งเป็นจำนวนที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก แต่การหย่านมเร็วขึ้นจะต้องมีความระมัดระวังมากขึ้นจะต้องให้ความสนใจกับปัจจัยที่มีผลต่อการหย่านม ซึ่งมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

ตารางที่ 5.5 ผลผลิต (ในทางทฤษฎี) ต่อแม่สุกรต่อปีเมื่อหย่านมลูกที่อายุต่างกัน

	อายุเมื่อหย่านม (สัปดาห์)				
	1	3	5	7	8
ระยะอุ้มท้อง (วัน)	114	114	114	114	114
ระยะให้นม (วัน)	7	21	35	49	56
ระยะเวลาจากหย่านมถึงผสม (วัน)	10	10	10	10	10
รวมเวลาใน 1 รอบการให้ลูก (วัน)	131	145	159	173	180
จำนวนครอกต่อแม่ ต่อปี	2.8	2.5	2.3	2.1	2.0
จำนวนลูกหย่านมต่อแม่ต่อปี (เฉลี่ย 9 ตัวต่อครอก)	25.2	22.5	20.7	18.9	18.0

ปัจจัยที่มีผลต่ออายุที่เหมาะสมสำหรับการหย่านม

การให้น้ำนมของแม่

การให้น้ำนมของแม่สุกรจะขึ้นถึงสูงสุดประมาณ 3 สัปดาห์หลังการคลอด และหลังจากนั้นก็ลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงปริมาณต่ำสุดเมื่อลูกอายุ 8 สัปดาห์ เป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ว่า การหย่านมลูกควรทำก่อนอายุ 8 สัปดาห์ เพราะแม่สุกรจะมีการให้น้ำนมน้อยในระยะนี้

เพื่อลดอัตราการตายของลูก

บางครั้งเราอาจจะกล่าวได้ว่าการหย่านมลูกสุกรเร็วก็เพื่อที่จะลดอัตราการตายของลูก ดังที่เราทราบมาแล้วว่าอัตราการตายของลูกจะสูงในช่วง 2-3 วันแรกหลังคลอด ซึ่งการหย่านมลูกเมื่ออายุ 7-10 วัน หลังคลอดจะไม่ได้มีส่วนช่วยลดการสูญเสียของลูก ดังนั้นเพื่อช่วยลดการสูญเสียลูกสุกร การหย่านมก็หน้าจะกระทำเมื่อลูกคลอดใหม่ หรือ 2-3 ชั่วโมงหลังคลอด แต่อย่างไรก็ตาม การหย่านมเร็วแบบนี้ยังไม่สามารถที่จะนำมาใช้ได้ในช่วงของอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกร

การคอยเอาใจใส่สุขภาพลูกสุกร

ในช่วงอายุ 2-3 สัปดาห์แรกเป็นช่วงที่ลูกสุกรจะต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ จึงง่ายต่อการติดเชื้อ การหย่านมจะเป็นการเพิ่มความเครียดให้กับสุกร ซึ่งจะทำให้ลูกสุกรที่หย่านมเมื่ออายุ 2-3 สัปดาห์ ป่วยได้ง่ายหากมีการหย่านมลูกสุกรเร็วที่อายุดังกล่าว ผู้เลี้ยงจะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ

ระยะเวลาจากหย่านมถึงเป็นสัตว์และการยอมรับการผสม

ถ้าการหย่านมกระทำก่อนอายุ 10-15 วัน จะทำให้แม่สุกรมีระยะเวลาจากหย่านมถึงเริ่มเป็นสัตว์ครั้งแรกหลังหย่านมยาวกว่า และอัตราการยอมรับการผสมต่ำกว่าพวกที่หย่านมช้ากว่า นอกจากนี้แล้ว ระยะเวลาดังกล่าวสำหรับแม่สุกรที่หย่านมเร็ว จะมีความแตกต่างกันมากในแม่แต่ละตัว ถ้าการหย่านมกระทำเมื่อลูกสุกรมีอายุ 16 วันขึ้นไป ระยะเวลาจากหย่านมจนถึงยอมรับการผสมจะสั้นลง และค่อนข้างคงที่ไม่ค่อยแตกต่างกันระหว่างแม่สุกรแต่ละตัว ซึ่งจะง่ายต่อการจัดการ

ผลที่จะมีต่อขนาดครอกถัดไป

จากการศึกษาของมหาวิทยาลัย นอททิงแฮม (Nottingham) แสดงให้เห็นว่าการหย่านมเร็วไม่มีผลต่ออัตราการตกไข่ แต่จะเพิ่มอัตราการตายของตัวอ่อน (ตารางที่ 5.7)

ตารางที่ 5.6 ช่วงเวลาจากหย่านมถึงยอมรับการผสมเมื่อแม่สุกรหย่านมลูกที่อายุต่างกัน

	อายุหย่านม (วัน)						เฉลี่ย ทั้งหมด
	10-15	16-20	21-25	26-30	31-35	มากกว่า 35	
ระยะเวลาจากหย่านม ถึงยอมรับการผสม (วัน)	12.8 (29*)	9.9 (193)	9.4 (189)	9.6 (184)	10.0 (191)	9.2 (43)	9.8 (829)

* ค่าในวงเล็บ หมายถึง จำนวนครอกที่ใช้ศึกษา

ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

สาเหตุของการสูญเสียตัวอ่อนเมื่อหย่านมเร็วเพราะมดลูก และช่องคลอดจะใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อการกลับคืนเข้าสู่สภาพปกติโดยสมบูรณ์ จากการตั้งท้องครั้งก่อนและการผสมหลังหย่านมเร็ว จะทำให้มดลูกยังปรับตัวสำหรับรับการฝังตัวของตัวอ่อนได้ไม่ดี พบว่า มดลูกจะกลับคืนเข้าสู่สภาพปกติเต็มที่ไ้ภายใน 21-28 วันหลังคลอด ดังนั้นการผสมก่อนระยะนี้จะมีผลทำให้ตัวอ่อนสูญเสียมากขึ้น ในตารางที่ 5.8 แสดงให้เห็นถึง ผลของการหย่านมเร็วต่อการสูญเสียตัวอ่อนในการผสมครั้งถัดไปทำให้ขนาดครอกเล็กลง

ตารางที่ 5.7 ผลของอายุหย่านมต่ออัตราการตกไข่ และการตายของตัวอ่อน

	อายุหย่านม (วัน)		
	7	21	42
จำนวนไข่ตก	15.6	16.8	16.9
จำนวนตัวอ่อนเมื่อ 20 วัน หลังผสม	9.2	11.5	13.4
จำนวนตัวอ่อนหายไป	6.4	5.3	3.5

ที่มา: English และคณะ.1982. The sow-improving her efficiency.

จึงกล่าวได้ว่า การหย่านมเร็วจะมีผลทำให้ขนาดครอกถัดไปเล็กน้อย เนื่องจากการสูญเสียตัวอ่อนเพิ่มขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่า การหย่านมเร็วไม่สามารถทำให้จำนวนลูกเมื่อคลอดมาก ถ้าหากว่ามีการจัดการที่ดีก็อาจจะสามารถหย่านมลูกสุกรได้เร็วโดยที่ขนาดครอกของลูกครอกถัดไปเมื่อคลอดใหญ่ขึ้นด้วย

ต้นทุนค่าโรงเรือน

การหย่านมเร็วจะทำให้ความต้องการพื้นที่เพื่อการคลอดลดลง เพราะแม่สุกรจะถูกย้ายออกจากช่องคลอดเร็วขึ้นแต่การหย่านมเร็วจะทำให้ความต้องการพื้นที่เพื่อลูกหย่านมมากขึ้นแม้ว่าความต้องการพื้นที่เพื่อการคลอดจะน้อยลงสำหรับการหย่านมเร็ว แต่ต้นทุนค่าใช้จ่ายก็ควรจะน้อยกว่าหรือประหยัดกว่าการเพิ่มขึ้นของพื้นที่สำหรับลูกหย่านมเร็ว ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ นั่นคือลูกหย่านมเมื่ออายุน้อย จะต้องได้รับอุณหภูมิสูงพอเหมาะกับความ ต้องการ ตลอดจนการระบายอากาศ และความชื้นจะต้องได้รับการควบคุมตลอดเวลา ซึ่งถ้าต้นทุนสำหรับสร้างโรงเรือนให้เหมาะกับลูกสุกรหย่านมเร็ว ไม่แพงจนเกินไป การหย่านมเร็วก็เป็นสิ่งที่น่าจะทำ แต่ถ้าต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการหย่านมเร็วสูงก็ไม่น่าที่จะทำการหย่านมเร็ว

ตารางที่ 5.8 ผลของอายุหย่านมต่อขนาดครอกถัดไป

	อายุการหย่านม (วัน)									
	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55
จำนวนลูกคลอด (แหล่งข้อมูลที่ 1)	9.1	9.5	9.8	10.0	10.2	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7
จำนวนลูกคลอด (แหล่งข้อมูลที่ 2)			10.1	10.5	10.6	11.2	11.2			
			(167)*	(182)	(187)	(207)	(51)			

* ตัวเลขในวงเล็บเป็นจำนวนครอกที่ใช้ศึกษา

แหล่งข้อมูลที่ 1 te Brake (1976)

แหล่งข้อมูลที่ 2 จากอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรขนาดใหญ่

ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

ต้นทุนค่าอาหาร

การหย่านมเร็ว แม่จะถูกย้ายออกไปจากลูกและไม่ต้องให้นมลูก ก็จะช่วยลดค่าอาหารของแม่ลงได้ นั่นก็คือ ลดอาหารสำหรับแม่ในช่วงเลี้ยงนมลูก แต่อย่างไรก็ตาม ลูกที่หย่านมเร็วจะต้องได้อาหารทดแทนนมแม่ ซึ่งลูกสุกรสามารถใช้ได้ดี แต่มีราคาค่อนข้างแพง

ดังนั้นต้นทุนการหย่านมลูกเร็วจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงขึ้นอยู่กับ ต้นทุนค่าอาหารของแม่ที่ลดลงกับต้นทุนค่าอาหารทดแทนนมสำหรับลูกหย่านมเร็ว เมื่อคิดต้นทุนการผลิตลูกหย่านมเร็ว ต่อแม่ต่อปีแล้ว ถ้าราคาอาหารสำหรับลูกแพงกว่าของแม่ จะทำให้ผลตอบแทนต่อแม่เมื่อมีการหย่านมเร็วไม่เพิ่มขึ้น การหย่านมเร็วก็ไม่น่าจะทำ แต่ตรงข้ามกัน ถ้าค่าอาหารทดแทนนมสำหรับลูกไม่

แพ่งเกินไป ทำให้ผลตอบแทนต่อแม่ในการหย่านมลูกเร็วเพิ่มขึ้น การหย่านมเร็วก็เป็นสิ่งที่น่าจะทำ

ความสามารถหรือประสบการณ์

ในการหย่านมเร็วนั้น จะทำได้สำเร็จจะต้องอาศัยผู้เลี้ยงที่มีความรู้ความชำนาญสูงมาก ดังนั้นจึงควรที่จะมีการประเมินอย่างรอบคอบเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญของผู้เลี้ยง ก่อนที่จะตัดสินใจให้มีการหย่านมเร็ว

อายุที่เหมาะสมสำหรับการหย่านม

เป็นการยากที่จะบอกว่าควรหย่านมลูกอายุเท่าไรจึงจะเหมาะสม ในบางฟาร์มที่พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้เลี้ยงของตนมีขีดความสามารถในการจัดการดี และผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้รับจากการหย่านมลูกเร็วนั้นคุ้มกับทุนที่ลงไปก็เป็นสิ่งที่น่าจะทำ แต่โดยปกติแล้วลูกสุกรในช่วงอายุ 2-3 สัปดาห์นั้นยังมีภูมิคุ้มโรคต่ำ ลูกสุกรจะเริ่มสร้างภูมิคุ้มโรคเพิ่มขึ้นในตัวเมื่ออายุ 3-4 สัปดาห์ ซึ่งในระยะนี้ลูกสุกรจะทนต่อความเครียดจากการหย่านมได้ดีกว่าในระยะแรก ซึ่งการหย่านมเมื่ออายุ 3-4 สัปดาห์ จะไม่ทำให้การเป็นสัตว์หลังหย่านมช้าและไม่ทำให้อัตราการยอมรับการผสมลดลง จำนวนลูกแรกคลอดก็จะมากกว่าการหย่านมที่เร็วกว่านี้

เมื่อลูกสุกรอายุ 3-4 สัปดาห์ นอกจากจะมีภูมิคุ้มโรคที่ดีแล้ว ระบบการย่อยอาหารก็พัฒนาแล้ว สามารถทนต่อความเครียดหลังหย่านมได้ดี ทนต่อสภาพอากาศเย็นได้ดีกว่า ดังนั้นจึงเป็นช่วงอายุที่ง่ายต่อการหย่านมแม้ว่าจะให้จำนวนครอกต่อแม่ต่อปีน้อยกว่าการหย่านมที่ 2-3 สัปดาห์ แต่จะได้เปรียบชดเชยจากการเพิ่มขึ้นของขนาดครอกหลังหย่านมเพราะอัตราการตายหลังหย่านมจะต่ำกว่าดังข้อมูลของมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ (Cambridge University) ในตารางที่ 5.9

จากตัวเลขที่แสดงในตารางที่ 5.9 จะเห็นว่าการหย่านมเร็วกว่าอายุ 20 วัน จะให้ผลตอบแทนดีกว่า โดยเฉพาะการหย่านมที่อายุ 3-4 สัปดาห์ ซึ่งน่าจะให้ผลดีกว่าการหย่านมที่อายุน้อยกว่า 3 สัปดาห์ ทั้งนี้เป็นเพราะข้อมูลดังกล่าวจะได้มาจากฟาร์มซึ่งมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้และเทคโนโลยี จึงทำให้มีประสิทธิภาพการเลี้ยงดี ดังนั้นเป็นการชี้ให้เห็นว่าถ้ามีการจัดการที่ดี ผู้เลี้ยงมีประสบการณ์ดี และนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้จะทำให้สามารถหย่านมลูกสุกรได้เร็วขึ้นทำให้ได้ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การหย่านมที่อายุ 3-4 สัปดาห์ ก็เป็นช่วงที่น่าจะมีผลกระทบต่อทั้งลูกสุกร และแม่สุกรน้อยที่สุด

ข้อควรปฏิบัติในการหย่านม

ในการหย่านมลูกสุกรนั้น แม่สุกรควรจะถูกย้ายออกจากคอกคลอดก่อนลูก การย้ายควรจะทำในช่วงที่มีอากาศเย็นของวันที่กำหนดหย่านม ควรระมัดระวังอย่าให้เกิดความเครียดขึ้นในระหว่าง

การขนย้าย สำหรับลูกสุกรควรจะย้ายไปยังเล้าอนุบาลหลังจากที่แม่สุกรได้ย้ายออกไปแล้ว 3-5 วัน และ

ตารางที่ 5.9 ผลผลิตและกำไรที่ได้จากการหย่านมลูกเมื่ออายุต่างกัน(ปี 1980-1981)

	อายุหย่านม (วัน)			
	น้อยกว่า 20 (17)	20-29 (23)	30-39 (35)	40 ขึ้นไป (44)
จำนวนฟาร์ม	17	55	33	15
จำนวนครอกต่อแม่ในฟาร์ม	2.31	2.24	2.05	1.94
จำนวนลูกเกิดต่อครอก	10.2	10.3	10.7	10.2
จำนวนลูกหย่านมต่อครอก	8.9	8.8	8.9	8.8
จำนวนลูกหย่านมต่อแม่	20.6	19.7	18.2	17.8
น.น.ลูกเมื่ออายุ 8 สัปดาห์ (กก.)	18.1	17.8	18.5	17.8
อาหารต่อลูกหย่านมถึง 8 สัปดาห์ (กก.)	73.5	79.1	88.5	88.9
ต้นทุนอาหารต่อตัน (ปอนด์)	157.76	148.48	142.54	135.30
ต้นทุนต่อลูกหย่านมถึง 8 สัปดาห์ (ปอนด์):				
อาหาร	11.60	11.74	12.62	12.03
แรงงาน	3.15	3.54	3.48	4.46
อื่น ๆ	3.97	3.92	3.87	3.87
ค่าเสื่อมราคาฝูงพันธุ์	0.50	0.36	0.33	0.24
รวม	19.22	19.56	20.30	20.60
ราคาประมาณของลูกหย่านม	21.05	20.92	21.24	20.93
ผลตอบแทนต่อลูกหย่านม	1.82	1.36	0.94	0.33
ผลตอบแทนต่อแม่	37.70	26.79	17.11	5.64
ผลตอบแทนของต้นทุน (%)	7.9	5.6	3.8	1.3

ที่มา: English และคณะ. 1982. The sow-improving her efficiency.

เช่นเดียวกันควรหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความเครียดขึ้นในระหว่างขนย้าย เล้าอนุบาลควรจะได้รับ การทำความสะอาดอย่างทั่วถึง และฆ่าเชื้อโรคก่อนที่จะย้ายลูกสุกรไปเข้า อูณหภูมิในเล้าอนุบาลไม่ ควรจะต่างกับที่ลูกสุกรเคยได้รับในโรงเรือนคลอด การย้ายลูกสุกรออกจากคอกคลอดที่หลังแม่ ก็ เพื่อลดการเกิดความเครียดเนื่องจากการขาดแม่และเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ การขนย้ายควร ทำในช่วงที่อากาศเย็น ควรทำอย่างใจเย็น ไม่ควรใส่ลูกสุกรในรถขนย้ายจนแน่นเกินไป

สำหรับคอกคลอดควรทำความสะอาดหลังจากที่สุกรถูกย้ายออกไปใหม่ ๆ เพราะจะง่ายต่อการทำความสะอาด ถ้าปล่อยทิ้งไว้ 2-3 วัน จะทำให้ล้างได้ลำบาก ในช่วงที่ลูกสุกรหย่านมใหม่จะกินอาหารน้อยลงมาก แต่จะดื่มน้ำมากกว่า ดังนั้นการลดการท้องร่วงในลูกสุกรที่หย่านมเร็ว ควรจะผสมยาปฏิชีวนะลงในน้ำดื่มแก่ลูกสุกรหย่านมแทนการผสมลงในอาหาร

การอนุบาลลูกสุกร

ในการอนุบาลจะต้องทำให้ลูกสุกรหย่านมได้มีการเริ่มต้นด้วยดี และเติบโตได้อย่างเต็มที่เท่าที่พันธุกรรมของตัวมันเองจะอำนวยให้ ในช่วงนี้มักจะมีโรคภัยหลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นกับลูกสุกร ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องคอยดูแลเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอสิ่งที่ควรปฏิบัติก็คือ

1. การควบคุมสภาพแวดล้อม ในช่วงที่ลูกสุกรถูกย้ายมาใหม่อุณหภูมิภายในโรงเรือนควรจะอบอุ่นสบายโดยจะตั้งไว้สูงกว่าอุณหภูมิในโรงเรือนคลอดประมาณ 5 องศาฟาเรนไฮต์ นั่นคือประมาณ 75-80 องศาฟาเรนไฮต์ (24-27 องศาเซลเซียส) จากนั้นจะค่อย ๆ ลดลงจนเหลือ 70 องศาฟาเรนไฮต์ (21 องศาเซลเซียส) ในช่วง 1-2 สัปดาห์แรกหลังหย่านมไม่ควรให้อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงมาก ถ้าหากอุณหภูมิมีการเปลี่ยนแปลงมาก เป็นเวลานานถึง 2-3 ชั่วโมง จะทำให้ลูกสุกรหนาวสั่น ลูกสุกรจะเกิดความเครียด และเกิดปัญหาซีโหลตามมา ถ้าอุณหภูมิภายในโรงเรือนพอเหมาะแล้ว ลูกสุกรจะอยู่สบาย นอนกระจายรอบ ๆ คอก ไม่นอนทับถมกัน

การระบายอากาศ ควรจะหมั่นดูแลตลอดเวลาเพื่อกำจัดความชื้นและกลิ่น จะทำให้อากาศบริสุทธิ์ แม้แต่ในช่วงอากาศหนาวก็ยังต้องมีการระบายอากาศอย่างน้อยก็เพื่อให้พื้นคอกแห้ง เพราะคอกที่ชื้นจะทำให้แบคทีเรียเพิ่มปริมาณได้อย่างรวดเร็ว จะก่อให้เกิดโรคซีโหลได้ การระบายอากาศที่มากเกินไปจนกลายเป็นลมโกรกก็จะทำให้สุกรเกิดอาการหนาวสั่นขึ้นได้เช่นเดียวกับสภาพอุณหภูมิที่มากเกินไป

2. การสังเกตสภาพลูกสุกร ในช่วง 2 อาทิตย์แรกที่ลูกสุกรหย่านมเข้ามาอยู่ในคอกอนุบาล

จะเป็นช่วงที่วิกฤตมาก ควรระมัดระวังปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นผู้เลี้ยงจะต้องหมั่นสังเกตและเรียนรู้ถึงพฤติกรรมที่ปกติ และไม่ปกติของลูกสุกร สิ่งแรกที่ควรตรวจดูก็คือ ดูที่สวาปของลูกสุกรเพื่อดูอาการผอมโซ ซึ่งจะบอกว่าลูกสุกรไม่กินอาหารและดื่มน้ำ ก็จะต้องตรวจดูว่าลูกสุกรป่วยหรือไม่ ที่ให้

อาหารและที่ให้น้ำทำงานดีหรือไม่ สิ่งที่จะต้องตรวจดูต่อไป ก็คือดูสภาพทั่ว ๆ ไปของลูกสุกรและดูอุจจาระของลูกสุกรในคอกเพื่อตรวจหาอาการซีโหล พฤติกรรมที่ผิดปกติอื่น ๆ บางอย่างเช่น ลักษณะอาการหัวและหางตกห้อย มีอาการอาเจียน ซาอ่อนสีซีดและมีอาการสั่น เป็นต้น

3. ดูแลการให้อาหาร ควรตรวจสอบที่ให้อาหารทุกวัน อาหารจะต้องสะอาดใหม่เสมอไม่เปียกชื้นร่ำอาหารจะต้องมีอาหารอยู่ตลอด ถ้ามีอาหารเปียกชื้นสกปรก ควรจะเอาออกและทำ

ความสะอาด สุกรควรจะได้น้ำที่สะอาดและใหม่อยู่เสมอ ถ้าหากจะมีการเปลี่ยนอาหาร ซึ่งใช้สูตรต่างกัน ควรจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นอาหารสูตรใหม่เพื่อให้สุกรได้ปรับตัวเสียก่อน

(ก)

(ข)

ภาพที่ 5.1 ลูกสุกรหลังหย่านมจะนำมาเลี้ยงไว้ในคอกอนุบาล (ก) กรงอนุบาลแบบพื้นลวดตีถอดประกอบได้ (ข) คอกอนุบาลพื้นแอสตัปุน

การรวมกลุ่มและการจัดกลุ่มของลูกสุกร

หลังจากหย่านมลูกสุกรแล้วฟาร์มส่วนมากจะมีการจัดการเลี้ยงดูลูกสุกรหลังหย่านมเป็นกลุ่มเป็นคอกหรือโรงเรือนตามขนาดระยะการเจริญเติบโตของสุกร เช่น สุกรเล็กนับจากหย่านมจนถึงน้ำหนัก 20 กิโลกรัม สุกรรุ่นเริ่มจากน้ำหนัก 20 จนถึง 35 กิโลกรัม และสุกรขุนซึ่งอาจแบ่งเป็นอีก 2 ช่วง คือน้ำหนัก 35 ถึง 60 กิโลกรัม และจากน้ำหนัก 60 กิโลกรัม จนถึงส่งตลาด (90 กิโลกรัม) มีน้อยฟาร์มที่จะจัดระบบการจัดการเลี้ยงดูสุกรโดยขังสุกรในคอกเดียวกันตั้งแต่คลอดจนถึงส่งตลาด ในระบบการจัดการที่มีการเลี้ยงสุกรหลังหย่านมเป็นกลุ่มตามระยะการเจริญเติบโตนั้น ก็จะต้องมีการย้ายสุกรจากคอกหนึ่งไปยังอีกคอกหนึ่งหรือจากโรงเรือนหนึ่งไปยังอีกโรงเรือนหนึ่ง ซึ่งจะต้องมีการรวมกลุ่มหรือจัดกลุ่มสุกรใหม่ทุกครั้งที่มีการย้าย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเกิดประโยชน์คุ้มค่าในการใช้สอยคอกหรือโรงเรือน นอกจากนี้ ยังทำให้สุกรในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคอก มีขนาดสม่ำเสมอ อันเป็นผลทำให้การจัดการฟาร์มด้านอื่น ๆ สะดวกรวดเร็วขึ้นมีประสิทธิภาพดีขึ้น อาทิ เช่นการให้อาหารตามความต้องการของสุกรขนาดต่าง ๆ กัน การทำความสะอาดคอกกำจัดของเสียและการขนย้ายสุกรขุนออกจากฟาร์ม เป็นต้น

การรวมกลุ่ม หรือการจัดกลุ่มสุกรใหม่แต่ละครั้งหากกระทำไม่ถูกต้องเหมาะสมไม่สอดคล้อง

กับพฤติกรรมกรอยู่รวมกันเป็นกลุ่มของสุกร และไม่เป็นไปตามความต้องการของสุกร ก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อการให้ผลผลิตของสุกรในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำให้เกิดการต่อสู้กัน จะเป็นผลทำให้สุกรเกิดความเครียดไม่อยากกินอาหารและอาจเกิดบาดแผล ซึ่งอาจเกิดการติดเชื้อโรค

และลูกกลามจนเป็นอันตรายแก่สุกรได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีผลทำให้สุกรเจริญเติบโตช้าลงและมีประสิทธิภาพการใช้อาหารต่ำลง ยังมีการศึกษาที่รายงานไว้ว่า การจัดกลุ่มให้มีจำนวนสุกรมากเกินไป

จะทำให้พฤติกรรมการรวมกลุ่มหรือสังคมของสุกรเกิดความสับสน ทำให้เกิดการทะเลาะต่อสู้อยู่ตลอดเวลาเพราะสุกรจะจดจำกันได้ไม่หมด ยังทำให้คอกสกปรกเพราะสุกรจะขับถ่ายไม่เป็นที่ไม่เป็นที่ และอาจทำให้สุกรบางตัวได้รับอาหารและน้ำไม่เพียงพอ เพราะต่อสู้แย่งชิงกับสุกรร่วมคอกหรือกลุ่มไม่ได้ ดังนั้น การรวมกลุ่มและการจัดกลุ่มสุกรหลังหย่านม จึงเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านการจัดการฟาร์มอีกอย่างที่เหมาะสมให้ความสนใจ และพิจารณานำไปปรับใช้ประโยชน์ในฟาร์มเพื่อลดการสูญเสีย ลดต้นทุนการผลิต และยกระดับสมรรถภาพการผลิตของฝูงสุกร ซึ่งในการรวมกลุ่มและจัดกลุ่มสุกรหลังหย่านมควรที่จะพิจารณาปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. พยายามเลี่ยงการรวมกลุ่มของสุกรต่างครอกกันให้มากที่สุด การวางแผนที่ดีอาจทำให้มีการรวมกลุ่มสุกรเพียงครั้งเดียวหลังหย่านม โดยปกติมักจะมีการนำสุกรหย่านมใหม่มาเลี้ยงรวมกัน และให้การดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษอยู่แล้ว จากนั้นจึงจะย้ายสุกรไปเลี้ยงในคอกที่ใหญ่ขึ้น หรืออาจมีการแบ่งกลุ่มเลี้ยงในคอก ซึ่งมีขนาดเท่าเดิมหรือต่างจากเดิม เพื่อให้สุกรได้รับพื้นที่คอกและสภาพแวดล้อมการเลี้ยงดูอื่น ๆ ตามความต้องการโดยไม่ต้องการรวมสุกรที่ไม่เคยอยู่ด้วยกันมาก่อน

2. ดูแลจัดสภาพแวดล้อมการเลี้ยงในด้านต่าง ๆ ให้เพียงพอตามความต้องการของสุกรขนาดต่าง ๆ เช่น อุณหภูมิ การระบายอากาศ พื้นที่คอก รางอาหาร และที่ให้น้ำ เป็นต้น

3. ทำการจัดกลุ่มโดยแยกตามขนาด เพศ และพันธุ์ของสุกร แต่ถ้าจำนวนสุกรมีมากไม่พอหรือไม่สะดวกที่จะแยกทั้งขนาด เพศ พันธุ์ การจัดกลุ่มในระยะแรกคือจากหย่านมถึงน้ำหนัก 35 กิโลกรัม ควรยึดขนาดเป็นหลัก โดยพยายามจัดให้สุกรมีขนาดต่างกันน้อย คือ สุกรตัวเล็กที่สุดกับตัวใหญ่ที่สุดมีน้ำหนักต่างกันประมาณ 15-20 เปอร์เซ็นต์ แต่การจัดกลุ่มสุกรในช่วงระยะหลัง นับตั้งแต่น้ำหนัก 35 กิโลกรัม ขึ้นไปควรพิจารณาแยกตามเพศ คือเพศผู้ เพศเมีย และเพศผู้ตอน

4. ก่อนนำสุกรต่างครอกมารวมกันควรให้สุกรได้กินอาหารให้อิ่มก่อน และในระยะแรก ๆ ของการรวมกลุ่มกันใหม่ โดยเฉพาะ 2-3 วันแรก ควรให้อาหารแก่สุกรแบบเต็มที่

5. หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความเครียดกับสุกรในระยะรวมกลุ่มใหม่ เช่น การเปลี่ยนอาหาร

6. ในระยะแรกของการรวมกลุ่มควรดึงดูดความสนใจของสุกร ด้วยการให้หญ้า ฟางสำหรับเคี้ยวเล่น หรือจะใช้ยางนอกรถยนต์ แขนหรือวางไว้ในคอกเพื่อให้สุกรกัดเล่น

7. ไม่ควรนำสุกรไปขังรวมกันในคอกที่มีขนาดใหญ่เกินไป เพราะสุกรจะอยู่แยกกันเป็นกลุ่ม และจะเกิดการต่อสู้ระหว่างกลุ่มขึ้นได้

8. ควรทำการรวมสุกรในคอกใหม่ แต่ถ้าจำเป็นจะต้องใช้คอกเดิม ให้ต้อนสุกรเหล่านั้นมา รวมกันในทางเดินหน้าคอก หรือลานดินก่อนเป็นเวลา 1-2 ชั่วโมงแล้วจึงไล่ต้อนเข้าคอก

9. การรวมสุกร ควรกระทำในช่วงเวลากลางคืน และไม่ให้มีแสงสว่าง

10. ถ้ามีสุกรแสดงอาการป่วยหรืออ่อนแอ ให้นำออกจากกลุ่มโดยเร็วที่สุด

11. การรวมสุกรจากต่างครอกกันมาก ๆ เช่น การซื้อสุกรหย่านมาจากที่ต่าง ๆ กันมาเลี้ยง ขุนควรทำการพันตัวสุกรด้วยยาฆ่าเชื้อ หรือยาดับกลิ่น หรือทาด้วยน้ำมันเครื่องใช้แล้วเพื่อให้สุกร มีกลิ่นเหมือน ๆ กัน ในบางแห่งแนะนำให้ฉีดยากล่อมประสาทแก่สุกรทุกตัวก่อนทำการรวมกลุ่ม

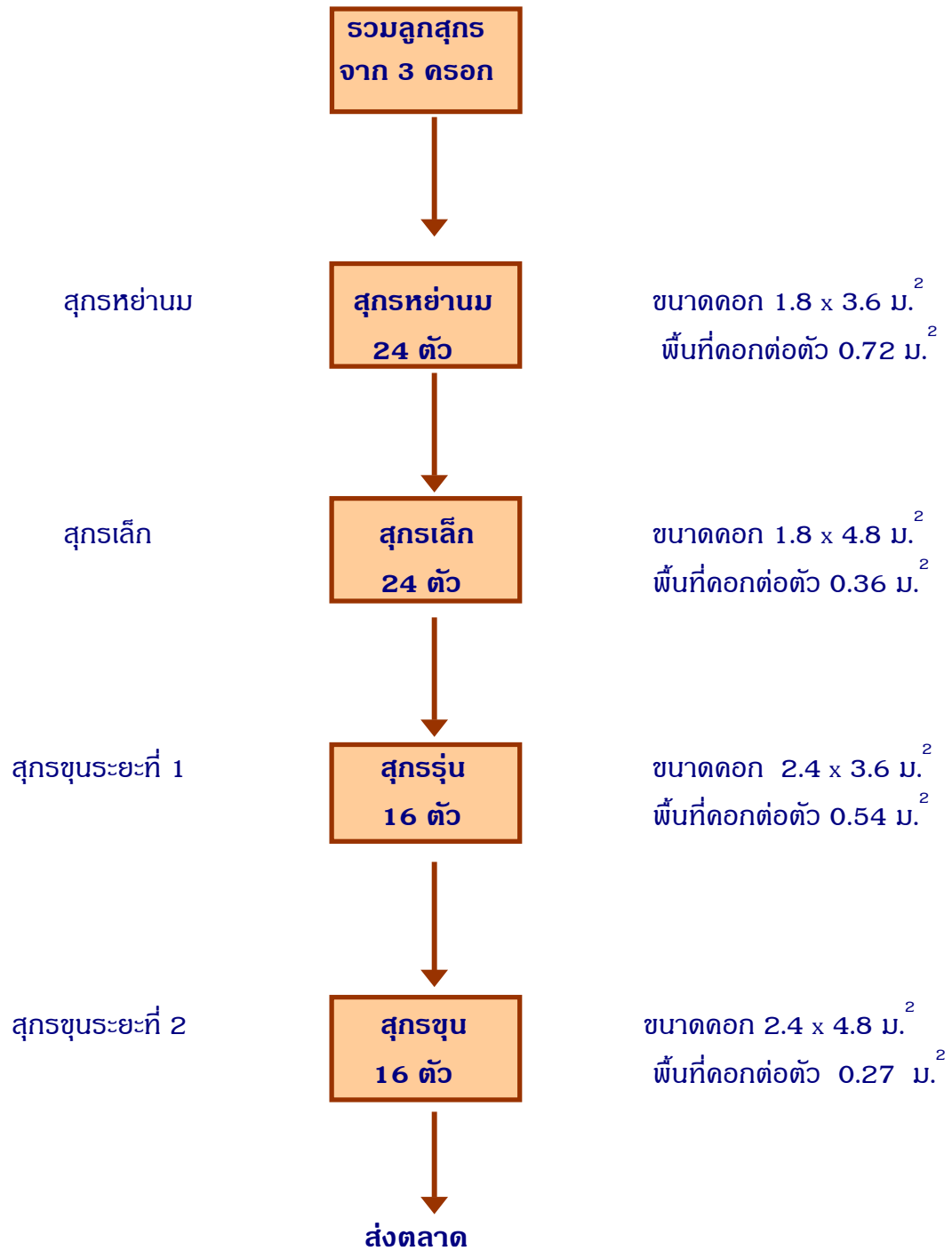
12. ควรตรวจสอบการเจริญเติบโตของสุกรในแต่ละกลุ่ม แล้วแยกสุกรตัวที่เจริญเติบโตไม่ทัน เพื่อร่วมคอกไปเลี้ยงขังรวมกันเป็นกลุ่มใหม่ต่างหาก

13. ขนาดของกลุ่มไม่ควรเกิน 20 ตัวต่อคอก แต่หากจะให้ได้ผลดีแล้วควรจะทำคอกให้มี ขนาดพอเหมาะสำหรับเลี้ยงสุกรจำนวน 10 ตัว ซึ่งจะต้องลงทุนเพิ่มขึ้นอีก

การจัดกลุ่มสุกรก็เพื่อให้สุกรได้รับสภาพแวดล้อมตามความต้องการ และทำให้การขน ย้ายสุกรสู่ตลาดทำได้สะดวก ตามแผนผังที่แสดงไว้ในภาพที่ 5.1 เป็นการจัดกลุ่มสุกรโดยเลี้ยงใน คอกที่มีขนาดต่างกัน ในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของสุกรเป็นวิธีการที่ใช้ในระบบการเลี้ยงสุกร แบบเบ็ดเสร็จจากคลอดถึงขุนส่งตลาด (Farrow-to-finish Confinement System) ซึ่งแนะนำโดย มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา (Bundy และคณะ, 1976) เป็นการจัดการ เลี้ยงสุกรหลังหย่านมในคอกพื้นสละลิต 4 ขนาดด้วยกันคือ คอกขนาด 1.8 x 3.6 ม.² สำหรับสุกร หย่านม 24 ตัว ที่มาจากการรวมลูกสุกร 3 ครอก คอกขนาด 1.8 x 4.8 ม.² สำหรับสุกรเล็ก จำนวน 24 ตัว และคอกขนาด 2.4 x 3.6 ม.² สำหรับสุกรรุ่น (ขุนระยะที่ 1) จำนวน 16 ตัว และ คอกขนาด 2.4 x 4.8 ม.² สำหรับสุกรขุน (ระยะที่ 2) จำนวน 16 ตัว สุกรแต่ละระยะจะถูกเลี้ยงใน คอกแต่ละขนาดด้วยเวลาเท่า ๆ กัน คือ ประมาณ 1 เดือน ด้วยวิธีการจัดกลุ่มแบบนี้จะต้องใช้คอก เลี้ยงสุกรขุนเป็นจำนวน 1.5 เท่าของคอกที่ใช้เลี้ยงสุกรเล็ก

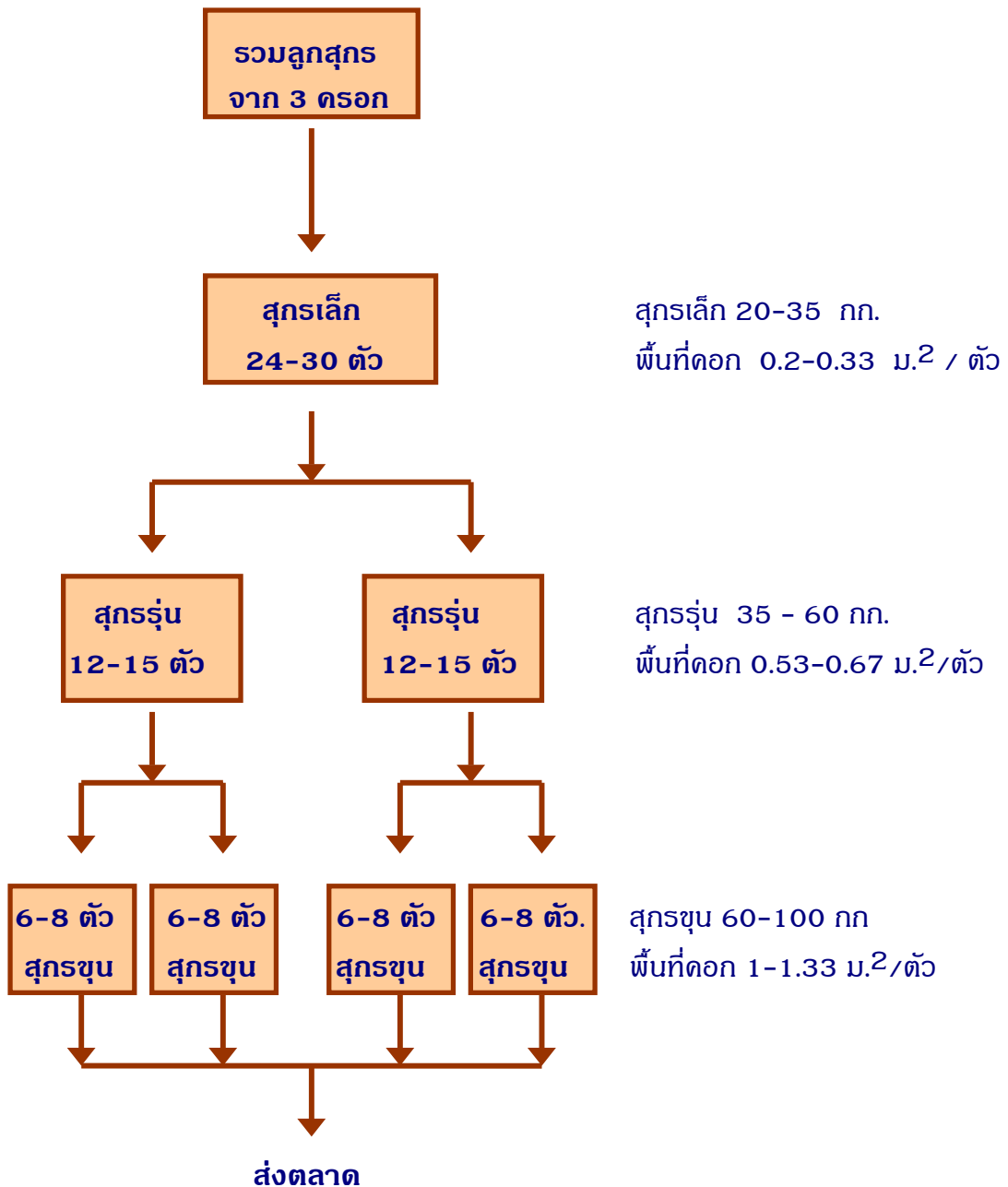
สำหรับในภาพที่ 5.2 นั้น เป็นแผนผังแสดงการเลี้ยงสุกรหลังหย่านมจนถึงขุนในคอกขนาด เท่าเดิม แต่ลดจำนวนสุกรน้อยลงเมื่อขนาดตัวโตขึ้น วิธีการจัดการแบบนี้จะช่วยลดความยุ่งยากใน การออกแบบก่อสร้างโรงเรือนเลี้ยงสุกร เพราะคอกมีขนาดเท่ากัน จะเห็นว่าในภาพแสดงการเริ่มต้น ด้วยลูกสุกรหย่านมจำนวน 30 ตัว จากการรวมกลุ่มของลูกสุกร 3 ครอก หรือจากการจัดการ ฟาร์มแบบเลี้ยงสุกรร่วมกันของแม่สุกร 3 ตัว (multiple suckling) เมื่อสุกรมีขนาดประมาณ 35

กิโลกรัม ก็จะถูกแบ่งครึ่งกลุ่มนำไปเลี้ยงในคอกขนาดเต็ม 2 คอก จนถึงน้ำหนัก 60 กิโลกรัม ก็จะทำ การแบ่งครึ่งกลุ่มนำไปเลี้ยงในคอกขนาดเท่าเดิมอีกจนถึงน้ำหนักส่งขาย

ภาพที่ 5.1 ลักษณะการจัดการกลุ่มสุกรโดย เลี้ยงในคอกขนาดต่างกัน

ที่มา: สมชัย. 2529. สุกรสารสิน, 13(49): 49.

ภาพที่ 5.2 แผนผังแสดงการจัดกลุ่มสุกรโดยใช้คอกขนาดเท่าเดิม (พื้นที่คอกเป็นพื้นที่แสดงขนาด 4x2 ม.²)

ที่มา: สมชัย. 2529. สุกรสารสิน, 13(49): 50.

ประสิทธิภาพการให้ผลผลิตของแม่สุกร

ระยะเวลาการผลิต (Productive periods) ในช่วงชีวิตของแม่สุกร หมายถึง ระยะเวลาที่แม่สุกรตั้งท้อง (pregnancy) และระยะให้นม (lactation) ส่วนระยะหยุดพักการผลิต (unproductive periods) นั้นเป็นระยะเวลาเริ่มจากสุกรสาวถูกคัดเลือกเป็นแม่พันธุ์ จนถึงการผลิตครั้งแรกก็ระยะเวลาหลังการหย่านมลูกแต่ละครั้งจนถึงการผลิตครั้งต่อไป และระยะเวลาตั้งแต่หย่านมครั้งสุดท้ายจนถึงคัตทิ้งหรือตาย ซึ่งในช่วงเวลาเหล่านี้แม่สุกรจะไม่มีที่ให้ลูก ไม่มีการเลี้ยงลูกแต่จะกินอาหารและใช้ต้นทุนอื่น ๆ โดยไม่มีผลตอบแทน

แม่สุกรตัวใดมีระยะเวลาการผลิตมากและระยะหยุดพักการผลิตน้อย ย่อมเป็นแม่สุกรที่ให้ผลผลิตสูง กล่าวคือจำนวนครอกต่อปีจะมาก หรือจำนวนลูกสุกรต่อแม่ต่อปีจะมาก ดังนั้นถ้าฟาร์มใดแม่สุกรมีความสามารถดีมีความแตกต่างระหว่างแม่พันธุ์น้อย ก็จะทำให้ผลผลิตรวมของฟาร์มสูง โดยปกติมักจะเกิดปัญหาที่แม่สุกรมีการหยุดพักการผลิตนานเกินไป มีผลทำให้ระยะเวลาการผลิตของแม่สุกรสั้นลง จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องรู้ถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้ระยะหยุดพักการผลิตของแม่สุกรนานเกินไป เพื่อที่จะหาวิธีแก้ไข สาเหตุที่ระยะหยุดพักการผลิตของแม่สุกรนานเกินไปก็คือ

1. แม่สุกรเป็นสัดซ้ำหลังหย่านม ปกติแล้วไม่ควรจะเกิน 15 วัน และแม่สุกรบางตัว ก็ไม่เป็นสัดอีกเลย
2. การตรวจสัดยาก หรือตรวจสัดไม่พบ อาจจะเพราะผู้เลี้ยงเอาใจใส่ในการตรวจไม่ดี หรือแม่สุกรเป็นสัดโดยแสดงอาการไม่ชัด (silent heat)
3. เป็นสัดแต่ผสมไม่ติด
4. ผสมติดแต่ตัวอ่อนตายหรือแท้งลูก
5. การล่าช้าระหว่างการหย่านม กับการคัตทิ้ง

มีปัจจัยหลายอย่าง que เข้ามาเกี่ยวข้องกับการมีประสิทธิภาพต่ำของแม่พันธุ์ ทำให้ระยะหยุดพักการผลิตยาวนานออกไป อาทิเช่น พันธุกรรม โรค การให้อาหาร โรงเรือน พฤติกรรมของสุกรเอง ความรู้ความสามารถของผู้เลี้ยง และการจัดการต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการจัดการแม่สุกรในระยะก่อนที่

ผ่านมาตั้งแต่ผู้ท้องจนถึงเลี้ยงลูกที่จะส่งผลมาถึงประสิทธิภาพของแม่สุกรหลังหย่านมดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3

การจำกัดประสิทธิภาพการให้ผลผลิตของแม่สุกรนั้นจำนวนครอกของลูกต่อแม่ต่อปี จะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบ่งถึงประสิทธิภาพ ในการคำนวณการหยุดพักการผลิตก็จะมีกำหนดตายตัว บางที่จะเลือกใช้ทั้งระยะเวลาจากคัดเลือกถึงการผสมติดครั้งแรก และระยะจากหย่านมครั้งสุดท้าย ถึงถูกคัดทิ้ง หรือตาย หรือเลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง และการคำนวณจำนวนครอกต่อแม่ต่อปี จะต้องรวมแม่สุกรสาวตั้งแต่น้ำหนัก 90 กิโลกรัมด้วย การคำนวณช่วงเวลาหยุดพักการผลิตของแม่สุกรจะเกี่ยวข้องกับอายุของลูกเมื่อหย่านม ดังตัวอย่างข้อมูลของมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ (Cambridge) ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 5.10

จากเริ่มผสมครั้งแรกของแม่สุกรสาว แม่สุกรจะหยุดพักการผลิตในช่วง 10 และ 13 เพอร์เซ็นต์ของเวลาทั้งหมด เป็นผลให้สูญเสียลูกหย่านม 2 และ 3 ตัวต่อแม่ต่อปี ไม่เพียงเท่านั้นการสูญเสียยังรวมไปถึงการใช้ต้นทุนต่าง ๆ ที่มีค่าสูงเช่น อาหาร แร่งาน โรงเรือน โดยที่ไม่มีการให้ผลตอบแทน เป็นสิ่งที่คุณเลี้ยงจะต้องคำนึงถึง ถ้ายอมให้แม่สุกรใช้ระยะเวลาจากหย่านมถึงการเป็นสัดครั้งแรกหลังหย่านม 7 วัน จะเห็นว่าแม่สุกรที่หย่านมลูกเมื่ออายุต่างกันก็จะมีระยะเวลาหยุดพักการผลิตเป็น 47, 42, 41 และ 45 วันต่อปี สำหรับการหย่านมที่อายุ 17, 23, 35 และ 45 วัน ตามลำดับ ซึ่งการสูญเสียผลผลิตที่เกิดขึ้น แสดงไว้ในตารางที่ 5.11

ตารางที่ 5.10 การคำนวณระยะเวลาพักการผลิตของแม่สุกรต่อปี

อายุเมื่อหย่านม(วัน) : ช่วง	น้อยกว่า 20	20-29	30-39	40 ขึ้นไป
เฉลี่ย (A)	17	23	35	44
จำนวนครอกต่อแม่ต่อปี (B)*	2.31	2.24	2.05	1.94
จำนวนวันตั้งท้องต่อปี (B×114)	263	255	238	221
จำนวนวันเลี้ยงลูกต่อปี (B×A)	39	52	72	85
จำนวนวันให้ผลผลิตต่อปี (C)	302	307	310	306
จำนวนวันหยุดการผลิตต่อปี (D หรือ 365-C)	63	58	55	59
ยอมให้มีจำนวนวันจากหย่านมถึงเป็นสัด				
หลังหย่านมต่อปี (E) ปกติ 7 วัน นั่นคือ (7×B)	16	16	14	14
จำนวนวันหยุดพักการผลิตสุทธิ (D-E)	47	42	41	45

* การคำนวณ รวมเอาแม่สุกรสาว นับจากวันที่เริ่มผสมพันธุ์ครั้งแรก

ตารางที่ 5.11 จำนวนลูกหย่านมที่สูญเสียไปเนื่องจากระยะหยุดพักการผลิต

	อายุหย่านม (วัน)			
	17	23	35	44
ช่วงเวลาของวงรอบการสืบพันธุ์ (วัน):				
ตั้งท้อง	114	114	114	114
ให้นม	17	23	35	44
จากหย่านมถึงผสมติด	7	7	7	7
รวม (A)	138	144	156	165
จำนวนครอกต่อแม่ต่อปีโดยทฤษฎี $\frac{(365)}{A}$	2.64	2.53	2.34	2.21
จำนวนครอกต่อแม่ต่อปี ตามความจริง (จากตารางที่ 5.10)	2.31	2.24	2.05	1.94
ผลผลิตที่สูญเสีย (ครอกต่อแม่ต่อปี)	0.33	2.29	0.29	0.27
จำนวนลูกหย่านมสูญเสียไป(ที่ 9 ตัวต่อครอก)	2.97	2.61	2.61	2.43

